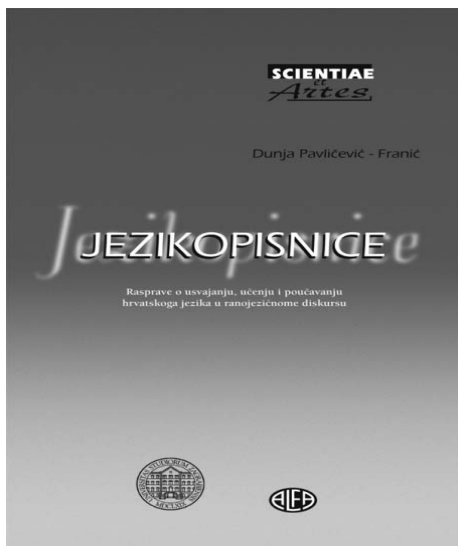

Prikazi i osvrti

Dunja Pavličević-Franić: *Jezikopisnice* Alfa, Zagreb, 2011.

*Onaj tko uči, a ne misli – izgubljen je.
Onaj tko misli, a ne uči – ima velik problem.*

Konfucije, kineski filozof

Knjiga *Jezikopisnice* bavi se tematičkom usvajanja, učenja i poučavanja hrvatskoga jezika u ranojezičnome diskursu. Riječ je o razdoblju koje se u stručnoj literaturi dijeli na predškolsku dob od 3. do 6. godine i ranu školsku dob od 7. do 12. godine. Knjiga je zbir teorijskih rasprava i istraživačkih radova objavljenih u stručnoj periodici posljednjih desetak godina, u kojima se navedena problematika analizira u skladu sa suvremenim lingvističkim, lingvodidaktičkim i psiholingvističkim te teorijama ranoga jezičnog razvoja.

Radovi u knjizi teorijski i praktično osvjetljavaju razvoj jezičnih kompetencija na početku školovanja, ponajprije predstavljajući prilog istraživanjima u procesu standardizacije početnoga čitanja i pisanja, zatim ispitujući aktivnosti

vezane uz vještine slušanja i govorenja koje je dominantno u djece predškolske dobi. Naglasak je ponajprije na razvoju komunikacijske kompetencije, a potom na usvajanju temeljnih elemenata lingvističke kompetencije, primjerice pravopisne, gramatičke, leksičke norme.

Iako su članci u knjizi većinom izvorni znanstveni radovi nastali kao rezultat znanstvenih istraživanja u području primijenjene lingvistike, preoblikovani su, sadržajno povezani i predstavljeni tako da čine sveučilišni udžbenik primjeren studentima učiteljskih i drugih nastavničkih fakulteta, odgojiteljima i učiteljima, nastavnici hrvatskoga jezika u primarnome obrazovanju te svima koji se bave procesima izobrazbe u razdoblju ranog jezičnog učenja i poučavanja.

Knjigu *Jezikopisnice* čine tri temeljna poglavlja i petnaest potpoglavlja, sa šest priloga na kraju knjige (sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku, kazalo prezimena, popis grafika i tablica, popis literature, bilješka o autorici).

Uvodno poglavlje sadrži četiri teorijske rasprave: o hrvatskoj politici jezičnog obrazovanja i njezinu odnosu prema europskom obrazovnom sustavu; o institucionalnom učenju i poučavanju hrvatskoga jezika; o psiholingvističkim i humanističkim odrednicama u nastavi hrvatskoga jezika; o komunikacijsko-humanističkome pristupu u procesu usvajanja hrvatskoga jezika, kao najprimjerenijem didaktičkom modelu učenja u ranoj razvojnoj dobi.

Najopsežnije poglavlje *Ovladavanje hrvatskim jezikom u ranome diskursu* čini devet zasebnih potpoglavlja sadržajno i tematski povezanih s osnovnim ciljem cijele knjige, a to jest pokušaj da se u hrvatsku lingvodidaktičku teoriju i jezikoslovnu praksu, posebice kad je riječ o ranome učenju jezika, unesu pozitivne promjene kako bi institucionalno učenje hrvatskoga kao materinskog jezika bilo uspješnije i djeci primjerenije. Ranu fazu usvajanja hrvatskoga jezika obilježavaju tri temeljne odrednice: komunikacijska polifunkcionalnost, okomita višejezičnost i dječji neologizam. U skladu s tim odrednicama jesu i teme potpoglavlja: Paralelni jezični kodovi — poticaj ili prepreka u sustavu rane višejezičnosti; Lingvistička i komunikacijska kompetencija u ranojezičnome razvoju; Dobna frazeologija kao razvojno obilježje dječjega govora; Standardnojezična normativnost i/ili komunikacijska funkcionalnost u nastavi hrvatskoga jezika; Inovacijski semantemi u procesu usvajanja jezičnoga znaka; Jezičnost i međujezičnost između sustava, podsustava i komunikacije; Jezik i nejezične sastavnice govora; Početno pisanje kao temelj usvajanja ortografske kompetencije; Nova lingvistika komunikacije u diskursu novih medija.

U poglavlju *Jezik udžbenika i nastava hrvatskoga jezika* raspravlja se o obilježjima komunikacijskih udžbenika i utjecaju udžbeničkih tekstova na proces usvajanja i učenja materinskoga jezika u ranoj razvojnoj dobi. Udžbenički tekstovi imaju iznimnu ulogu u oblikovanju učenikova vokabulara, a utječu i na razvoj jezičnih kompetencija učenika. Pritom je važan jezični ustroj i opsežnost teksta, izbor primjerenoga leksika i način prezentacije u ranojezičnoj fazi koji bi nužno trebao biti povezan s dječjim spoznajnim

moogućnostima, jezičnim iskustvom, predznanjem, interesima.

Poseban značaj ove knjige jest što se u njoj sustavno iznose teorijske podloge i praktični primjeri koji, u okviru funkcionalno-komunikacijskoga pristupa, vode sustavnom, svrhovitom i uspješnom procesu učenja hrvatskoga jezika u ranome diskursu.

Uza sve pohvale nakladniku što nam je podario tematski vrlo zanimljivu i sadržajnu knjigu, osvrt ne bi bio cjelovit bez nekoliko rečenica o autorici kao znanstvenici i kao osobi. Prof. dr. sc. Dunja Pavličević-Franić redovita je profesorica Sveučilišta u Zagrebu. Uz petnaest objavljenih knjiga, udžbenika i priručnika, u stručnim je publikacijama, časopisima i zbornicima objavila više od pedeset znanstvenih radova, a uz to je i recenzentica, urednica, jezična savjetnica ili lektorica u više od trideset stručnih knjiga. Predsjednica je ili članica programskoga odbora nekoliko znanstvenih kongresa i skupova te urednica ili članica uredništva nekoliko znanstvenih časopisa i zbornika. Pored niza vrlina, autoricu posebno krase njezina predanost znanstveno-nastavnom i stručnom djelovanju koje nesebično posvećuje radu sa studentima, budućim učiteljima, te popularizaciji struke.

„Naslov riječi *jezikopisnice* moja je kovanica, novotvorenica koja se ne nalazi u rječnicima hrvatskoga jezika. Kako igra predstavlja temeljno obilježje ranoga jezičnoga diskursa, a igre riječima okosnica su komunikacijsko-funkcionalnoga stvaralačkoga pristupa u nastavi hrvatskoga jezika, činilo mi se primjerenim domisliti jedan zanimljiv, kratak i nestereotipan naziv, koji ujedno vrlo točno i jednoznačno određuje knjigu (Dunja Pavličević-Franić, u knjizi)“.

Velimir Karabuva, prof.